RANUAN KUNTA

05.12.2022

ASIANTUNTIJALAUSUNTO EDUSKUNNAN TARKASTUSVALIOKUNNAN JULKAISUSTA 2/2022, KOSKIEN AKTIIVISEN TYÖVOIMAPALVELUIDEN KUSTANNUSVAIKUTTAVUUTTA

Tässä lausunnossa keskitytään ottamaan kantaa asiaan lähinnä kuntouttavan työtoiminnan osalta.

Julkaisussa todettiin, että ***kuntouttavalla työtoiminnalla ei havaittu myönteisiä työllisyys- ja tulovaikutuksia.*** Lisäksi todetaan, ***että aktiivisen työvoimapolitiikan palveluilla voi olla myös muita kuin työllisyys-ja tulovaikutuksia, joita ei seurata systemaattisesti. Jatkossa tulisi panostaa pehmeiden vaikutusten mittaamisen kehittämiseen osana palveluita.***

Aktiivisen työvoimapolitiikan tarkoituksena on lisätä työnhakijoiden työllistymismahdollisuuksia sekä parantaa työmarkkinoiden kohtaantoa. Palveluiden, esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan avulla voidaan kuitenkin pyrkiä tukemaan henkilöiden hyvinvointia ja ehkäisemään syrjäytymistä, ja näin ollen aktiivinen työvoimapolitiikka on myös osa sosiaalipolitiikkaa.

Olen toiminut aikanaan n. 25 vuoden ajan te-hallinnossa ja sen jälkeen reilut 10 vuotta Ranuan kunnassa työllisyyskoordinaattorina. Tällä käytännön kokemuksella voin täysin todeta edellä mainitut toteamukset ainakin Ranuan kunnan näkökulmasta täysin todenperäisiksi. Olen itsekin joutunut monta kertaa pohtimaan, kuten julkaisussakin, että ***kuuluko tällaisten palveluiden olla osa aktiivista työvoimapolitiikkaa.***

Arvioni mukaan Ranualla kuntouttavassa työtoiminnassa olleista vain todella pieni vähemmistö on ollut sellaisia asiakkaita, jotka ovat oikeasti hyötyneet kuntouttavasta työtoiminnasta siten, että se on edistänyt heidän työllistymistään jopa avoimille työmarkkinoille asti. Ylivoimaisesti suurin osa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista on ollut sellaisia, jotka ovat hyötyneet toiminnasta ns. pehmeiden vaikutusten kautta.

Näitä ns. pehmeitä vaikutuksia ei kuitenkaan saisi missään tapauksessa vähätellä. Ne ovat mielestäni kuntouttavassa työtoiminnassa olevien ihmisten kannalta erittäin tärkeitä, lisäten heidän yhteiskunnallista osallisuutta, sosiaalisuutta sekä arjen toimintakykyisyyttä. Toisaalta, toiminnassa olemisen aikana, voidaan asiakkaita ohjata paremmin tarvittavien terveys- ja muiden palveluiden piiriin. Näin ollen myös uskon, että toiminnassa olevien asiakkaiden terveydenhoito on paremmassa tilassa kuin ilman toimintaa. Käytännössä olemme todenneet, että esim. asiakkaiden päihteiden käyttö on työtoiminnan aikana vähentynyt.

Yksittäisten asiakkaiden näkökulmasta on todella tärkeää, että tällaista toimintaa on heille tarjolla. Asiakkaat kokevat todella tarvitsevansa tällaisia palveluita, jotka tukevat heidän hyvinvointiaan ja elämänhallintaansa. Kuitenkin voidaan todeta, että suurin osa toiminnassa olevista asiakkaista, ei todennäköisesti tule missään vaiheessa etenemään työmarkkinoille heikon työkykynsä vuoksi. Olenkin usein pohtinut, kuuluvatko nämä asiakkaat oikeasti aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden piiriin.

Ranuan kunta
Keskustie 34
97700 Ranua

Sähköposti:
etunimi.sukunimi(at)ranua.fi
kirjaamo(at)ranua.fi

Tällä hetkellä suurin osa asiakkaista saavat toimeentulonsa Kelan maksaman työmarkkinatuen kautta. Lisäksi monet asiakkaat saavat asumistukea ja toimeentulotukea. Useat asiakkaista ovat saaneet toimeentulonsa em. lähteistä jopa kymmenien vuosien ajan ja ovat sopeuttaneet elämänsä siten, että tulevat hyvin vähällä rahalla toimeen, eivätkä oikein osaa odottaakaan saavansa isompia tuloja. Usein asiakkaat myös laskevat, miten erilaiset työllistämiseen tähtäävät toimet, vaikuttavat heidän toimeentuloonsa. Tämä asiakaskunta tarvitsee myös erittäin paljon mm. sosiaalitoimen, te-hallinnon, Kelan ja kunnan työllistämistoimen aikaresursseja. Itse näenkin, että tälle ryhmälle asiakkaita, pitäisi pystyä luomaan omanlaisensa toimintamalli, jolla turvattaisiin heidän toimeentulonsa, mutta toisaalta voitaisiin vähentää turhilta tuntuvia ajankäyttöön liittyviä ja ehkä myös taloudellisesti ajateltuna, huonosti toimivia palveluita.

Tässä asiakasryhmässä on paljon asiakkaita, joilla on todettu työkykyyn alentavasti vaikuttavia terveydellisiä syitä, jotka eivät kuitenkaan ole sellaisia, että asiakas olisi oikeutettu esim. työkyvyttömyyseläkkeeseen. Asiakkaissa on myös paljon 60 vuoden molemmin puolin olevia henkilöitä, joilla ei ole työkykynsä ja aikaisemman työhistoriansa ja koulutuksensa vuoksi edellytyksiä siirtyä avoimille työmarkkinoille.

Kuuluvatko yllä mainitut asiakasryhmät oikeasti te-palveluiden asiakkaiksi vai olisiko heille mahdollista luoda paremmin heidän tarpeisiinsa vastaavia palveluita? Olisi erittäin tärkeä, että tämänkin asiakasryhmän voimavarat saataisiin jollain tavoin hyödynnettyä, ja että heille voitaisiin turvata suurin piirtein saman tasoinen toimeentulo kuin heillä on tälläkin hetkellä. Näin toimien uskoisin, että kaikki osapuolet hyötyisivät. Asiakkaiden ei tarvitsisi olla, suhteellisen usein, laatimassa erilaisia suunnitelmia, vaan he voisivat olla mukana toiminnassa, joka hyödyntäisi heidän selviytymistään elämästä. Samalla toimijatahot voisivat enemmän käyttää resursseja niihin asiakkaisiin, joilla on paremmat edellytykset siirtyä työmarkkinoille.

Haluan esittää kiitoksen siitä, että sain tilaisuuden esittää omia näkemyksiäni. Olen jatkossakin valmis keskustelemaan näihin asioihin liittyvistä kysymyksistä kanssanne.

Veijo Ilkainen

työllisyyskoordinaattori